

تغییر واحد پول ملی: ریال، تومان یا دینار؟

موضوع حذف چند صفر از پول ملی کشور که طی چهارسال گذشته به عنوان یکی از بحث برانگیزترین موضوعات کشور مطرح بود، هم اکنون به مراحل جدی اجرایی خود رسیده است.

جام جم آنلاین: موضوع حذف چند صفر از پول ملی کشور که طی چهارسال گذشته به عنوان یکی از بحث برانگیزترین موضوعات کشور مطرح بود، هم اکنون به مراحل جدی اجرایی خود رسیده است. حذف چند صفر از پول ملی کشور پس از دستور رئیس جمهور در سال 86 به صورت جدی مورد بررسی های کارشناسی بانک مرکزی قرار گرفت. به گزارش مهر، اداره بررسی های کارشناسی بانک مرکزی پیش از آن موضوع حذف صفرها از واحد پولی کشور را چندین بار برای بررسی در دستور کار قرار داده بود و حتی گزارش مفصلی برای آن تهیه کرد اما این طرح همچنان به دلایلی مسکوت ماند، اما پس از دستور رئیس جمهور از حالت مسکوت خارج شد.

حذف صفرها جدی تر شد

حذف صفرها از پول ملی کشور طی حدود دو دهه گذشته همواره به عنوان یکی از دغدغه های بانک مرکزی مطرح بوده است. حذف سه صفر از واحد پولی کشور که به عنوان بخشی از طرح تحول بزرگ اقتصادی دولت محسوب می شود، به گفته محمود بهمنی رئیس کل بانک مرکزی به پس از اجرای طرح هدفمندی یارانه ها موکول شده بود، بنابراین با اجرای موفقیت آمیز یارانه های نقدی، حذف صفرها جدی تر شد.

طرح حذف صفرها از پول ملی هم اکنون در کارگروه طرح تحول اقتصادی دولت در دست بررسی های کارشناسی است، گرچه رئیس کل بانک مرکزی مطرح می کند که چهارصفر از واحد پولی کشور حذف خواهد شد، اما وزیر امور اقتصادی و دارایی عنوان می کند که هنوز تعداد صفرهایی که از پول ملی کشور حذف خواهند شد، مشخص نیست.

کارشناسان اقتصادی نظرات متفاوتی را در مورد حذف صفرها از واحد پولی کشور مطرح می کنند، اما اکثر آنها اجرای حذف صفرها را با نرخ تورم بی ارتباط نمی دانند، اما برخی از آنها عنوان می کنند که نرخ تورم در ایران همواره دو رقمی است، بنابراین دلیلی برای معطل گذاشتن اجرای طرح برای کاهش نرخ تورم وجود ندارد.

نظرات کارشناسان و بانک مرکزی

اما برخی دیگر از کارشناسان اقتصادی، پولی و مالی کشور اجرای این طرح را در شرایط فعلی اقتصاد ضروری نمی دانند و مطرح می کنند که اگر طرح به درستی اجرا نشود، ممکن است که آثار تورمی بر اقتصاد کشور برجای بگذارد و هزینه هایی را به کشور تحمیل کند اما به هر حال با توجه به اینکه بررسی های کارشناسی بانک مرکزی حاکی از این مطلب است که مزایای اجرای آن بیش از معایب آن است، اجرای آن جدی تر شد.

کارشناسان بانک مرکزی هم برای کاهش آثار منفی احتمالی اجرای طرح پیشنهاداتی را مطرح کرده اند، گرچه اکثر کارشناسان اقتصادی کاهش نرخ تورم را یکی از الزامات اجرای حذف صفرها می دانند، اما رئیس جمهوری حذف صفرها از واحد پول کشور را باعث کاهش نرخ تورم عنوان کرده است. ترکیه به عنوان آخرین کشوری که 6 صفر از واحد پولی خود را حذف کرد، این برنامه را پس از کاهش نرخ تورم اجرایی کرد.

گرچه برای اجرا شدن طرح تنها کاهش نرخ تورم ملاک نیست و سایر متغیرهای کلان اقتصادی هم لازم است که البته با اجرای طرح هدفمندی یارانه ها و اصل 44 برخی از این متغیرها از جمله آزادسازی قیمتها، رفع محدودیتها و انحصارات اجرایی شده است، اما متغیرهای دیگری از جمله حضور بانکهای خارجی، افزایش تولید، سرمایه گذاری و حضور سرمایه گذاران خارجی هم مطرح است. در عین حال برخی از کارشناسان اقتصادی کاهش ارزش پولی ملی را به عنوان یکی از دلایل اصلی اجرای طرح مطرح می کنند.

نظر و تصویب مجلس

با وجود اینکه موضوع حذف صفرها از واحد پولی کشور با جدیت در بانک مرکزی، وزارت اقتصاد و کارگروه تحول اقتصادی دولت در حال پیگیری است، اما به نظر می رسد که اجرایی شدن این طرح مدت زمان بیشتری به طول بیانجامد، زیرا به جز آماده سازی آحاد

مردم، اتمام کارهای کارشناسی، انتشار اسکناسهای جدید، جمع آوری اسکناسهای قبلی و غیره، تصویب این طرح برای اجرا نیاز به تصویب مجلس نیز دارد.

البته حدود دو سال قبل بود که محمود بهمنی رئیس کل بانک مرکزی موضوع حذف صفرها از پول ملی کشور به عنوان یکی از برنامه های بانک مرکزی که با جدیت پیگیری می شود، عنوان کرد اما پس از آن اعلام کرد که اجرای آن به پس از هدفمندی یارانه ها موکول می شود و بانک مرکزی فعلا چنین برنامه ای را در دستور کار ندارد.

بهمنی مطرح کرده بود که حذف صفرها از پول ملی کشور فعلا لازم نیست و تصمیم گیری برای اجرای آن به پس از هدفمندی یارانه ها و مشاهده آثار آن موکول می شود. با توجه به این امر و اینکه به گفته معاون برنامه معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهوری تورم ناشی از اجرای طرح هدفمندی یارانه ها تنها 3 تا 4 درصد بوده است، بنابراین بانک مرکزی اجرای طرح حذف صفرها را با جدیت دنبال می کند.

تسهیل مبادلات

مهدی تقوی عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبایی حذف صفرها را باعث تسهیل مبادلات دانست و عنوان کرد: ایران اولین کشوری نیست که برنامه حذف صفرها از پول ملی را اجرا می کند، بلکه برخی از کشورها پس از جنگ جهانی دوم همچون آلمان اقدام به حذف صفرها از پول ملی کردند، پس از آن هم فرانسه و کشورهای آمریکای لاتین بودند، آخرین کشوری که اقدام به حذف صفرها کرد ترکیه بود که 6 صفر از پول ملی خود را حذف کرد.

وی با تاکید بر اینکه حذف صفرها همزمان با اجرای هدفمندی یارانه ها، ارتباطی با یکدیگر ندارند، تصریح کرد: دولت می تواند هم اکنون برنامه حذف صفرها را اجرا کند یا اینکه یک سال دیگر و یا اینکه می توانست مثلا 4 سال پیش انجام دهد.

علاوه بر ترکیه و ایتالیا، فرانسه نیز 6 صفر از واحد پولی خود را حذف کرد، آلمان پس از جنگ جهانی دوم 14 صفر را از واحد پولی کشور خود حذف کرده بود.

رئیس کل بانک مرکزی در مورد اجرای این طرح گفته است: طرح حذف صفرهای پول ملی هیچ تاثیری بر روی کاهش و یا افزایش قیمت ها ندارد به دلیل اینکه اگر به طور مثال الان هزار تومان بابت خرید کالایی پرداخت کنیم، با حذف صفرها از پول ملی باز هم همان کالا را با یک ریال خریداری خواهیم کرد.

وی درباره زمان اجرای طرح حذف صفرهای پول ملی عنوان کرده است: این طرح باید در دولت مطرح شود و بعد از آن در بانک مرکزی به عنوان مجری طرح، کار کارشناسی دقیقی بروی آن صورت گیرد. باید شرایط و زمان کار بررسی شده و این طرح در یک پروسه ای که هیچ تاثیر منفی بروی اقتصاد کشور نگذارد و همه از آن آگاهی پیدا کنند، اجرا شود.

محمود بهمنی با بیان اینکه طرح حذف صفرهای پول ملی تاثیری روی کاهش و یا افزایش قیمت ها ندارد، گفت: کار کارشناسی و علمی در خصوص حذف صفرهای پول ملی در بانک مرکزی انجام شده است و کشورهای زیادی هم مانند ترکیه و ایتالیا این کار را به صورت موفقیت آمیزی انجام داده اند.

پیش نیازها

تسهیل مبادلات و محاسبات مردم در خرید و فروش، افزایش قدرت پول ملی و غیره از جمله مزایایی است که برخی از اقتصاد دانان از آنها به عنوان مزایای اجرای طرح حذف صفرها یاد می کنند.

اما برای حذف صفرها ارتقای شاخصهای اقتصادی همچون افزایش تولید، نرخ سرمایه گذاری، آزادسازی های اقتصادی، رفع انحصارات، حضور بانکهای خارجی در کشور، حضور بی قید و شرط سرمایه گذاران خارجی و غیره نیز باید انجام شود.

ابهامات طرح

در حال حاضر در این مرحله از اجرای طرح ابهاماتی از جمله تغییر یا عدم تغییر واحد پولی کشور، وضعیت واحد پول خرد و غیره وجود دارد، گرچه مسئولان بانک مرکزی واحد پول خرد کشور را به تغییراتی که انجام خواهد شد، دینار اعلام کرده اند اما وزیر اقتصاد گفته است که هنوز مشخص نیست که واحد پولی کشور چیست.

در حال حاضر گرچه واحد پولی کشور ریال است اما مردم در مبادلات روزمره خود واحد تومان را به کار می گیرند، البته دولت هم واحد تومان را در گزارشات بودجه ای به کار می برد، بنابراین دو واحد پولی کشور هم اکنون مورد استفاده قرار می گیرد که برای رفع این مشکل هم باید اقداماتی صورت گیرد. بر این اساس برخی مطرح می کنند که بهتر است دولت برای تعیین نام واحد پولی نظر سنجی های اقتصادی را از یاد نبرد.